Några erfarenheter från årets taxeringsarbete

Taxeringsnämndsordförandena av år 1955 sitter vid detta laget litet till mans böjda över remisser från landets prövningsnämnder. De visa och välgrundade beslut som fattats i vårens yra tid har icke i allo befunnits fullt så visa när de betraktats från annan synvinkel än taxeringsnämndens. Och det bör väl i sanningens namn tillstås att det någon gång slår ordföranden med häpnad att någonting som föreföll så övermåttan välbetänkt i april kan te sig så obegripligt i september. Eftertankens kranka blekhet formuleras vid sådana tillfällen med ett stänk av harm: Bifall tillstyrkes.

Yttrandet över besvär skänker emellertid också dessbättre även en mera positiv behållning. I besvärsanledningarna kristalliseras ut stridsfrågorna för året, de aktuella kollisionspunkterna i den ständiga kampen mellan fiskaliska intressen och deklarantens värnande om sina mer eller mindre surt förvärvade slantar: klagoskrifterna innehåller brännbart stoff. Låt oss bränna det på offentligt bål i dessa spalter!

Över kapitlet dagstraktamenten och inbesparad kost i hemmet strängas mången klagolåt och i motivet ingår mer och mer jämförelser med statstjänstemännens förhållanden i traktamentsavseende. Eftersom statsorganens beslut — som vi alla vet — är kloka, riktiga och efter noggrann prövning fattade är i följd därav en statstjänstemans traktamentsersättning så uträknad att den sammanfaller med de kostnader som statstjänstemannen har att därmed bestrida. Blotta skymten av misstanke att traktamentet skulle kunna visa sig vara otillräckligt eller — ännu värre — för högt tilltaget måste kallt avvisas. Sålunda saknar traktamentet all hemortsrätt i ett deklarationsformulär. Det är en omständighet som tillvunnit sig allmän sympati bland deklaranter med traktamenten och man förmenar att traktamenten som till beloppet icke överstiger de statliga icke skall föranleda någon taxeringsmyndigheternas åtgärd — alltså icke heller vad beträffar i hemmet inbesparad kost. Förnuftet säger ju emellertid att de sinnrikt uträknade statliga ersättningarna icke kan förhindra att statstjänstemannens plats hemma vid matbordet står tom när statstjänstemannen befinner sig å resa — såvida den inte intagits av något substitut, ett spörsmål som dock kan tilldra sig intresse företrädesvis i andra kretsar än skattefunktionärernas. Det borde väl stå utanför debatten att även en statlig traktamentslyftare skall taxeras för i hemmet inbesparad kost. De inströmmande besvären visar att den allmänna uppfattningen inte omsluter denna tanke.

I sammanhang med traktamentsersättningar skall redovisas en annan erfarenhet från årets taxering. Arbetsgivarnas löneuppgifter blir bristfälligare år från år. Ofta innehåller de en fras av ungefär följande lydelse: "Traktamentsersättningar har utgått med belopp som nätt och jämt torde ha räckt till för de i samband med resorna uppkomna kostnaderna." Här räcks taxeringsnämnderna en hjälpande hand: arbetsgivaren taxerar själv sina anställda. Hur hedersamt detta än

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-12 14:20:56

kan synas vara torde taxeringsmyndigheterna böra betacka sig och fordra uppgift å såväl traktamentenas storlek som antalet dagar under vilka sådana utgått. Det vore säkert välbetänkt om prövningsnämnderna eller kanske rättare länsstyrelserna ville före nästa taxeringsperiod fästa arbetsgivarnas uppmärksamhet på detta.

Det blir allt vanligare att "förmån av fri bil utom tjänsten" ingår som en löneförmån. Att värdera vad detta kan vara värt hör till de mera vanskliga uppgifterna. Om man sätter sig till att tänka genom spörsmålet utan förutfattade meningar och utan att låta sig distraheras av förefintliga prejudikat och annat dylikt kommer man fram till detta:

Om tvenne anställda uppbär samma lön har de — om inga speciella avdrag kommer ifråga och båda är ogifta — samma skatteförmåga. Om nu den ene därutöver har fri tillgång till arbetsgivarens bil kan väl hans skatteförmåga sägas överstiga den andres, eftersom han slipper vissa utgifter som den andre otvivelaktigt måste ha. Men hur stor är differensen i skatteförmågan eller mera rakt på sak: hur skall man kunna laga så att skattemässig likformighet uppnås i förhållandet mellan de båda? Om vi förutsätter att bägge färdas med bil lika mycket och vi antar att den som icke har bil som löneförmån därvid fått vidkännas utlägg på 2.000 kronor har den bilförsedde tydligen tjänat, i form av inbesparade utgifter, detta belopp. Likformigheten kräver då, icke att han taxeras för denna summa utan att han taxeras för ett belopp, *varå skatten utgör 2.000 kronor*. Med samma lön och samma levnadssätt och samma anspråk på tillvaron bör kassabehållningen av ett års intäkter bli den samma för båda. Detta sätt att taxera vore att placera den strikta rättvisan i högsätet. Är det då praktiskt genomförbart?

Det torde icke erbjuda några oövervinnliga svårigheter att relativt rättvisande fixera vad personer i skilda inkomstläger och olika sociala skikt sedvanligen spenderar på bilresor under viss bestämd tid. En sådan beräkning förefaller kunna bli en lätt match för någon välutbildad schablonspecialist, vilka numera börjar bli rätt talrika. Schabloner har förvisso skapats för sämre ändamål än det här aktuella. Med ett tillvägagångssätt som det nu skisserade sekunderat av kravet på ett striktare uppgiftslämnande från arbetsgivarnas sida med användningsmöjligheterna noggrant angivna liksom förutsättningarna för fordonets begagnande i övrigt skulle man här kunna nå ett stycke på väg mot en bättre tingens ordning än den nu rådande. Som allmänt omdöme kan helt säkert konstateras att värdet av fri bil utom tjänsten regelmässigt uppskattas på tok för lågt. Det är bara i besvärsskrifterna det är billigt att hålla bil.

En av de angenämare erfarenheterna av taxeringsarbetet är honorarets indroppande i brevlådan via postgirokontorets blankett. Erfarenheterna av honorarens fördelning å skilda distrikt med förment skiljaktig arbetsbelastning är måhända inte överallt lika odelat angenäm. Antalet deklarationsformulär torde bilda ryggraden i uträkningsproceduren. Detta ger intet godtagbart resultat. Arbetsbördan bestämmes mindre av antalet deklarationer än av det innanmäte deklarationerna presenterar. Visserligen avlämnas ju i vederbörlig ordning statistiska uppgifter å antalet formulär och blanketter men ännu har jag inte sammanträffat med någon ordförande som tyckt sig kunna förmär-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-12 14:20:56

REGERINGSRÄTTEN

RR RÄTTSFALL

Fråga vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet, då inkomsten redovisas efter bokföringsmässiga grunder, om avdrag för förlust vid icke löpande försäljning av djurbesättning.

Besvär av direktören A. angående inkomsttaxering år 1948. — A., som redovisade sin inkomst av jordbruksfastighet efter bokföringsmässiga grunder, yrkade vid taxeringen avdrag för förlust vid försäljning av kreatursbesättningen med 66.800 kr. Kreaturen hade måst säljas på grund av smittosam kastning. Taxeringsmyndigheterna invände, att den vid realisationen uppkomna förlusten icke varit avdragsgill, därest den s. k. kontantprincipen tillämpats. Vid sådant förhållande kunde avdrag ej heller medgivas vid redovisning efter bokföringsmässiga grunder. Avdrag vägrades av samtliga instanser. (RR:s utslag den 20/5 1955.)

Anm.: Jämför RÅ 1945 ref. 20. Intäkt genom realisation av levande och döda inventarier ansågs icke utgöra skattepliktig intäkt för skattskyldig, som redovisade jordbruksinkomst i huvudsak efter bokföringsmässiga grunder.

Reparation och underhåll.

Besvär av TI angående hemmansägaren K:s inkomsttaxering år 1951. — K. yrkade i sin deklaration avdrag med 3.141 kr., utgörande hela kostnaden för omläggning med tegel av taket till en ladugårdsbyggnad, vilket förut varit täckt med spån. TN medgav avdrag med endast 2/3-delar av kostnaden. Hos PN framhöll K. att omläggning med takspån enligt kostnadsförslag av byggmästare skulle uppgått till 3.662 kr. TI yrkade för sin del, att då tegel vore avsevärt bättre som taktäckningsmaterial, avdrag måtte medges med allenast hälften av kostnaden. PN biföll K:s talan. KR, varest TI klagade, fastställde PN:s beslut, enär handlingarna i målet icke utmärkte, att ifrågavarande kostnad överstigit den kostnad, som skulle hava uppkommit genom läggande av nytt spåntak. TI fullföljde hos RR och åberopade ett av Statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader avgivet meddelande

---

ka att denna statistik gjort sig förnimbar på annat sätt än som ett irriterande fenomen för dem som har att göra upp den. Hur vore det att i detta läge väga varje distrikts deklarationspacke? Inte på guldvåg, som man nu inbillar sig göra, utan på en hederlig hushållsvåg. Det enda allvarliga hindret för en reform i den riktningen är sannolikt detta: det vore för enkelt. Så enkelt är det.

Sten Sjöholm.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-12 14:20:56